

coanegra

Núm. 35 Gener 1987

Preu: 100 pts.

PRENSA
CORTINA

SUMARI.

Informació local	pàg. 3
Cartes a Coanegra	pàg. 9
Juventut: Joan Mateu Canyelles	pàg. 10
L'Ajuntament de Santa Maria:	
el blat i la xeixa	pàg. 12
Entrevista: Pere Mates i Bover	pàg. 14
Esquitxos	pàg. 15
Pel Congost i la Plana de Vic	pàg. 16
Els ploms de ses Fontanelles	pàg. 18
Informació esportiva	pàg. 19
Exposició Joan Artigues	pàg. 20

coanegra

PUBLICACIÓ
DE L'O.C.B. DE
SANTA MARIA
DEL CAMÍ

Deposit Legal
PM 381-1981.

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ

Bernat Calafat
Pere Josep Calafat
Magdalena Canyelles
Ramon Canyelles
Mateu Morro
Jaume Salom
Joan Serra
Mateu Vich

COL.LABOREN:

Maria Amengual
Andreu Bestard
Josep Capó
Miquel Frontera
Francesc Grimalt
Antoni Santandreu

FOTOGRAFIES:

Rafel Pizà.

PORTADA:

Dibuix de Joan Artigues.

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I
PUBLICITAT:

Joan Alcover, 11
Santa Maria del Camí

IMPRIMEIX:

Edicions Manacor S.A. - tel. 55 24 08
Ronda del Port, 60 - Manacor

ELS ARTICLES FIRMATS EN
AQUESTA REVISTA SOLS
EXPRESSEN L'OPINIÓ DELS SEUS
AUTORS

1986: PLUGES D'AIGUA I DE MILIONS

En bon mallorquí diuen que per massa pa no hi ha mal any, i això és el que hauríem de dir referint-nos a l'any passat a Santa Maria. L'any 1.986 ha estat un any gras de pluges i de premis milionaris. Els albellons si no han rebentat hi han fet a prop i els pous han pujat el seu nivell. Ja és ben ver que quan Déu vol, de tot vent plou, i aquest any darrer ha estat abundant de premis milionaris repartits en el poble, premis que han fet content a més d'un santamariar, i que han donat popularitat al poble, fins i tot Fora Mallorca.

Any de bona verema i magre d'ametles, el 1.986 ha estat un temps de canvis importants. No hi ha dubte que a poc a poc ens anam acostant a Ciutat. Marratxí ja és més de mig engolit i nosaltres hi anam darrera. I això té coses bones i coses dolentes. Santa Maria, a recer de la carretera Palma-Inca i ben comunicada amb els pobles veïnats, s'està configurant com un centre comercial secundari i lloc de topada i aturada de molts de vianants. Això és molt clar si miram el creixement imparable del mercat dels diumenges, la creixent importància de Sa Fira i Es Firó, i l'aparició de nous comerços i botigues (sobretot a Ets Hostals) que donen vida econòmica al poble. Fins i tot deixar el cotxe ja comença a ésser un problema a certs indrets i hores.

Al costat d'aquest creixement comercial s'ha produït una important activitat constructora. Tant dins el casc urbà com a Foravila. No sols ens trobam davant una forta demanda de segones residències, sinó que també de primeres residències, afavorides per la proximitat a Ciutat. Davant aquesta situació no sabem bé quines seran les repercussions de l'autopista Palma-Inca. Per a la terra i la pagesia —això és ben clar— tot seran nafres, però urbanísticament i comercialment no és fàcil preveure amb exactitud el que comportarà. En tot cas s'acosten temps de canvis. La fesomia tradicional del nostre poble té els dies comptats.

L'any 1.986 ha estat un any d'inauguracions i d'obres municipals. Potser les coses més remarcables hagin estat l'edifici de la Plaça Nova i la piscina del camp esportiu. L'activitat municipal, criticada per uns i lloada per altres, ha estat important i s'ha conegut. Coses importants i positives que milloren la vida al nostre poble.

En l'aspecte polític cal ressaltar la victòria del no a l'OTAN a Santa Maria, bé és ver que no passà així en el conjunt de Mallorca, i l'ambient preelectoral que els darrers mesos ja s'ha començat a insinuar davant les pròximes municipals.

Cal remarcar, en un altre camp, les activitats de l'Associació de la Tercera Edat i les activitats de les escoles de ball i del Grup Coanegra. Així com les activitats dels diferents clubs esportius (petanca, futbol, bàsquet, ciclisme, etc.), i del Grup d'Esplai Migjorn. També hem de reconèixer que el calendari de festes populars cada any té més cos: Els Reis, Sant Antoni, Es Darrers Dies, L'Àngel, Sa Fira i Es Firó, Anada a Lluc a peu, Santa Margalida, Festes de Setembre, etc. Pareix que els santamariars volem bulla i alegria. Bon senyal.

El punt negre, fora dubte, és el lingüístic. Aquí si que no podem bravejar gens. Ni poc ni molt. Les nostres autoritats segueixen insensibles davant aquesta qüestió. La majoria de noms dels carrers segueixen en castellà, tota l'administració i la paperassa municipal és verge de l'ús de la nostra llengua, els cartells de les testes es fan en castellà, etc. I això que el 1.986 ha estat l'any del 2on. Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Ben poc s'ha conegut a Santa Maria. En canvi és de remarcar la bona feina de les escoles del poble, de cada dia més conscients de la importància de l'ensenyament DE I EN la llengua del país. Esperem que el 1.987 sigui més bo en aquest sentit, que bona falta fa.

Nit de Sant Antoni

FRED I POCA GENT

(Redacció).- Malauradament, l'ona de fred ha minvat l'èxit d'un dissabte de Sant Antoni, de sempre ple de foc i porquim, i bon vi vitenc de la vila.

El fort fred d'aquests darrers dies i les contínues pluges han incidit en què molta de gent no sortís al carrer, i d'alguna manera l'ambient festiu i de bauxa no fos gros. El nombre de foguerons fou de 13, són els següents: Ajuntament, Tercera Edat, S'Escoleta, Societat de Caçadors, Bar Sa Plaça, Son Cosset, Sa Revolta, C.U. Ciclista, Sa vileta, Son Fango, Petanca, Col·legi Públic d'EGB, Col·legi Ramon Llull.

La Comissió de Cultura de l'Ajuntament és la dinamitzadora d'aquesta revetlla, el pressupost, d'unes 70 mil pessetes, per a cobrir les despeses i les ajudes que atorguen a cada fogueró.

Malgrat el fred hi ha gué alguns grups de disfressats que ben xalests feien esclafir de rialles a petits i grans. Sense cap mena de dubte s'està consolidant el fogueró de la Vileta com el més animat, molta de gent disfressada, un ninot —bou i torero— dalt del fogueró, un conjunt de rock per fer bons balls. Als altres foguerons un ambient familiar i de cordialitat, torrades, bon vi, alguna cançó i rialles.

També cal destacar que a Ca'n Carol, en Salvador Canyelles i en Miquel Ferrer, disfressats de dones quarantines, divertien a les totes el personal, escarnint cantants d'època, cantant acudits, bones rialles a balquena.

Poca gent al carrer pel fred, Sant Antoni vol un temps més acollidor. De tota manera bons foguerons, malgrat manqui participació i més animació, però ja ho sabem, el caràcter santamarièr, "val més riure que fer riure".

Un aspecte positiu és que l'Ajuntament ha editat els cartells en català, és d'elogiar. El que sembla incoherent és la seva política de normalització lingüística, el cartell dels reis era en castellà, d'aquesta manera no normalitzarem. A més, no s'han fet passes per a normalitzar la burocràcia municipal.

NEU

Els més dematiners, el dia de Sant Antoni, pogueren veure una vista de la nostra vila inusual, plena de neu. El fort temporal que pateix Europa ha incidit a les nostres contrades. Segurament molts de Santamarièrs hauran anat a Coanegra, a disfrutar d'un torrent i boscos plens de neu i d'un fred ben ferest. Malauradament no podem oferir-ne un testimoni fotogràfic.

VIVERO

HORTUS

TOTA CASTA DE PLANTES
ORNAMENTALS

AMB L'ORGULL DE SER
PART DEL POBLE !!

Camí de Coanegra, s/n Tel. 62 02 79
SANTA MARIA DEL CAMI

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

Reis Catòlica, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Carrer Casanovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

UNA SERIE DE LA GROSSA DE NADAL ARRIBÀ A SANTA MARIA. 250 MILIONS REPARTITS

Dia 22 de desembre al matí, un dia com els altres, dia de feina, un dilluns més, emperò d'esperança pels afeccionats a l'atzar i la sort de la loteria de Nadal, la dels grans premis. I així fou, la nostra vila era agraciada amb la grossa.

Els nins i nines cantors de Sant Idelfons a les 10,30 del matí via TV, anunciaven que el número 03772 tenia un premi de 25 milions, però quan arribà a la taula de control se'n adonaren que eren 250 milions havia sortit la grossa, crits i siulades pel que semblava un "tongo", fou una equivocació dels cantors, era ben bona.

Aquest número baix, el 03772 fou despatxat a l'administració de loteria local de na Maria Torrens —que l'obrí el 4 d'octubre passat, un bon començament per a una loteria, haver despatxat la grossa—.

L'enrenou que es formà el matí a la carretera d'Inca fou gros, molta de gent davant l'administració, banquers que pul.lulaven, periodistes dels diaris, ràdio i televisió. Abraçades, crits i besades dels agraciats. Tota una bulla.

Els primers rumors que s'escamparen pels carrers i comerços del poble afirmaven que el número sortat era molt baix, i com que molta de gent tenia números de tres xifres, es pensà que tothom havia tret, la bulla hagués estat grossa, però després es confirmà que era de 4 xifres. Quan es començà a saber que era a Santa Maria que havia caigut la grossa les línies i aparells telefònics del nostre poble no bastaven, el de l'Ajuntament no s'aturava de sonar, i molts de santamariers que feien feina a Ciutat eren cridats per amics i coneguts. Durant uns dies no es parlava de res més, volien saber qui eren tots els agraciats, cosa que no hem pogut esbrinar malgrat els insistents rumors que han circulat. El mateix dia se'n sapigueren 5 dels agraciats, però la resta no. Na Maria Torrens ens ha confirmat que 9 dels dècims ja estan abonats, en manca un que encara no s'ha presentat. Na Maria està molt contenta, "per una loteria repartir el premi és una alegria, a més tenim uns percentatges damunt el premi, que l'estat ens obsequia, a més s'han augmentat moltíssim les vendes, tant a

Josep Hernández i Joana Mulet amb els seus fills (foto reproduïda de Cambio 16)

gent de Santa Maria com a molta de tora poble i de fora Mallorca, és un bon començament. A la loteria del Niño acabarem els dècims". Per altra part, na Maria ja havia repartit altres petits premis i fa unes setmanes a un número li tocarem 10 pts. per pesseta i per poc no torna a ser un bon premi. El número 3772 fou mal de vendre, el tengué quasi un mes. Però també tenia dècims sols de tres xifres, molt baixos que també es vengueren, "la gent en principi no ho vol però si treu què?".

Per altra banda el número de les participa-

cions de la Parròquia va tenir un reintegrament de 6 pts. per pta., que es torna a invertir a la loteria del "Niño".

Aquests són els santamariers sortats:

**MARGALIDA MORRO
I GABRIEL PASTOR.**
25 milions.

Encara no han pensat en què invertiran els diners. Segurament es compraran un cotxe, la qual cosa ja tenien en projecte abans de la sort de Nadal. Segueixen amb la mateixa vida, en Biel fent feina a la Tabacalera. "no hem canviat per tenir doblers, en

A l'esquerra Pere Pastor i Maria Batle. A la dreta la seva nora, Margalida Morro (fotografies reproduïdes de Cambio 16)

Maria Fiol i la seva neta (fotografia cedida pel diari Balears)

cara que és una gran ajuda". "Hem fet obsequis i regals a familiars i coneguts". Fou en Biel qui telefonà a na Margalida dient-li que miràs el dècim, no s'ho podien creure, però era cert. "Vaig comprar el dècim prest, després la meva sogra s'anirà, i encara vaig trobar el mateix número a l'administració, quina sort!" "Al matí va venir molta gent, banquers, la casa Mercedes oferint un cotxe en menys de 24 hores, la televisió, diaris, i molta de gent, quin truí!".

MARIA BATLE I PERE PASTOR.
25 milions.

Pares d'en Gabriel. Comparen el dècim motivats per la nora. I quan ella els digué que havien tret, no s'hi podien ni creure, era increïble.

No han pensat que fer. En Pere segueix conrant les terres que tant estima, una vida lligada al camp no acaba amb els milions. "Som ja d'edat, lo que volem és bona salut, ja ho gastaran els nêts". La vida no ha canviat per aquest matrimoni, la vida diària és igual i els milions al banc.

BERNAT CAPELLA I MARIA FIOL.
25 milions.

"Es meu homo era a Palma. I vaig saber que m'havia tocat pel truí que hi havia al poble, vaig mirar el dècim que tenia a un calaix, i era vera, la sort

arribava. Llavors tot fou gent, massa gent, televisió, ràdio, diaris, vérem a Na Maria al telediari intentant parlar en castellà que no és la seva llengua.

No han pensat res encara. "Hem donat la meitat a la nostra filla, farà lo que voldrà". "Noltros ja som vells, i amb poca cosa ens contentam, hem de cuidar ets animals". I és veritat, na Maria cosia quan arribàrem a ca seva.

JOSEP HERNANDEZ I MARIA MULET.
25 milions.

Na Joana se n'adonà el matí del premi, en Josep feia feina amb el camió, també hi arribà la gent dels diaris. La sorpresa i l'alegria foren majúscules.

Aquest jove matrimoni amb dues filles sí que té projectes i il·lusions. A en Josep li agradaria tenir un camió propi, i treballar per ell. Comprar-se un Peugeot i d'altres coses. També una torre de so per a la filla gran i poder fer un bon viatge.

BARTOMEU COSTA.
8 milions 300 mil pessetes.

En Tomeu és cambrer al Foro de Mallorca, i amb dos cambres més, decidiren comprar tres dècims distints i a un d'ells hi havia la fortuna. "Era el meu dia lliure, no sabia que fer i vaig sortir a fer un voltí, i amb l'enrenou del premi, vaig partir cap al Foro on tenia el dècim, i els meus ulls ho veien, era la gros-

sa". Va telefonar als amics, i no s'ho creien.

No sap que fer encara. "Me voldria comprar pintura un cotxe nou, un R-11 o qualsevol altre però encara no ho sé". En Tomeu ara disfruta les vacances, però després a fer feina.

***

El poble s'ha capgirat durant uns dies, i 10 famílies han tingut la sort dels milions, la sort que pot capgirar la seva vida. La notícia fou molt comentada als bars, comerços i tendes. Hem pogut averiguar que dos dècims han volat

a Badalona i Bèlgica, gent vinculada a Santa Maria d'una manera o altra. Els tres restants són la incògnita, les nostres averiguacions permeten afirmar que són santamariers que no ho volen fer públic per les raons que siguin. La incògnita perdura, possiblement passat el temps que tot ho calma, s'arribarà a saber. Però al capdavant, la vida continua a la nostra vila, els agraciats així ho manifesten, els milions poden capgirar o no una vida però no totalment.

Bernat.

Bartomeu Costa i la seva mare.

LLEGIU I ANUNCIAU-VOS A
COANEGRA

EN POQUES PARAULES

SERVEIS
J.C. OLIVER,
NOU COMERÇ

El 2 de gener s'inaugurà un nou comerç al nombre 86 del carrer Bernat de Santa Eugènia. Un local de fontaneria, calefacció, estufes, piscines, etc. Una cosa important és que part del cartell anunciador està en la nostra llengua, malgrat no sia tot, i els fulls de convit també. Un exemple a seguir per molts.

S'AUTOPISTA, QUE?

Hem sol·licitat informació sobre el seu traçat, i ens han contestat que és un estudi tècnic, i que més envant ens comunicaran coses, la Conselleria d'Obres Públiques ens oferirà en algun moment informació. Pel que sabem, personal tècnic de la conselleria ha anat a l'Ajuntament a sol·licitar els noms i adreces dels afectats, a més hi ha una fotocòpia on es pot veure més o menys el traçat quasi bé definitiu.

PELAT

El costum de jugar pelat perdurà, enguany n'hi ha hagut a Ca'n Carol, al Comerç i a Ca'n Beia. L'afició sembla que ha disminuït, tot va per tongades. Els cartrons es pagaven a 25 pts. la línia i 50 cartró ple. El que és llastimós, és que gairebé no es diguin els malsnoms del pelat, sinó els números, la qual cosa li resta el seu genuí caràcter.

GUILLEM BUJOSA
ROSSELLO

Mestre Guillem ha estat guardonat amb la "P" de Popular 1.986 que atorga Ràdio Popular de Mallorca. Premi que anualment reconeix les persones o entitats que han destacat per una tasca important per Mallorca. Mestre Guillem es mereix totalment el guardó, el seu taller de robes de llengo, ha mantengut una tradició artesanal única i pròpia de Mallorca, la seva dedicació a la investigació tèxtil, el seu manual del teixidor a mà publicat, les seves teles a l'església del convent i parròquia ens il·lustren de la important tasca realitzada per Mestre Guillem. Un bunyolí-santamarier, ja de petit molt preocupat per la nostra llengua. Nat l'any 1.909 a Bunyola, actualment té 77 anys, un poc delicat de salut, si bé encara quan pot treballa al taller manual, la seva passió l'art tèxtil. Enhorabona Mestre Mi-quel.

SOPAR DE LA
PREMSA FORANA
AMB GABRIEL
CAÑELLAS

Com ja és costum, passades les festes nadal·lenques, el Molt Honorable Senyor Gabriel Cañellas, President de la C.A.I.B. ofereix un sopar als periodistes forans. Aquest cop se celebrà al Celler Ca n'Amer d'Inca, i comptà amb l'assis-

Guillem Bujosa Rosselló ha rebut la "P" de Popular que cada any concedeix una coneguda emissora de ràdio.

tència de la majoria de revistes, entre elles Coanegra. Després d'un bon sopar, el President en to planer i espontani mig llegí un discurs encoratjant la tasca informativa que realitzam i elogiant la nostra independència. Després el President de Premsa Forana Biel Massot dirigí unes paraules als assistents, demanant una actuació més clara i ràpida del Gabinet de Mitjans de Comunicació.

NUMERO 2 DE LA
COLLECCIO SITJA
DE BUNYOLA

S'ha publicat el número 2 de la col·lecció literària Sitja de Bunyola, editada pel col·lectiu cultural del mateix nom —que també és l'editor de la revista "Es Castellet"—. Enguany es publiquen les obres guanyadores del "II Premi Vila de Bunyola" de Poesia i Narrativa. Les obres guanyadores —i per tant publicades— són "Ephedra fragilis",

poemes de Bartomeu Torrens, i "D'Eben i mel", narració de Jaume Mateu Martí. Enhorabona i endavant a aquesta iniciativa cultural del poble de Bunyola.

PUBLICACIONS AMB
REFERENCIES A
SANTA MARIA

S'ha publicat el llibre LES AIGUES CERCADES: ELS GANAT(S) DE L'ILLA DE MALLORCA, del qual en són autors M. Barceló, M.A. Carbone-ro, R. Martí i G. Rosse-lió Bordoy. L'edició és a càrrec de l'Institut d'Estudis Balearics. En el llibre s'estudien les formes de captació d'aigua que es basen amb una galeria de recollida de l'aigua per drenatge d'aquesta. Aquesta tècnica sembla introduïda pels àrabs, que denominaven aquestes construccions qanat. En el llibre s'estudia la captació d'aigües de Coanegra (pàg. 135-140), re-

Serveis J.G. Oliver, un nou establiment comercial a la carretera d'Inca.

Botiga
de
Llana
i Fils

Plaça Hostals, 55

Santa Maria del Camí

produint 15 fotografies de l'ullal de Son Pou, la galeria de drenatge, la de conducció de l'aigua, del torrent i de la síquia. També es reproduïx la planimetria del qanat de Coanegra.

La revista "Lluc" en el número de desembre de 1.986 publica un article d'Andreu Ramis i Antoni Ginard titulat PER NADAL, LLET D'AMETLA, on es fa un bon resum de la història de la llet d'ametla a Mallorca, i més en concret a Santa Maria i S'Indioteria. Hi ha dos interessants dibuixos, de Biel Bonnín, un del molí de sang de Can Feliu, i l'altre del molí de la teulera de Can Llavori. També reproduïxen una fotografia de l'amo en Francesc Mesquida Bauçà "Cameta" fent llet d'ametla amb el seu molí de sang.

IV PREMIS PERIODÍSTICS "ASOCIACIO DE PREMSA FORANA"

L'Associació de Premsa Forana de Mallorca, amb la col·laboració i patrocini de la Caixa de Balears "Sa Nostra", convoca el IV Premi periodístic que du el seu nom, amb l'objectiu de premiar els millors treballs sobre temes d'actualitat a Mallorca.

Els articles s'hauran d'haver publicat entre els mesos de maig-86 i abril-87, i hauran d'estar escrits en llengua catalana. El veredicte es farà públic dins el mes de maig de 1.987. S'atorgaran 3 premis de 30.000 pts, un d'ells amb caràcter honorífic.

TERCERA EDAT

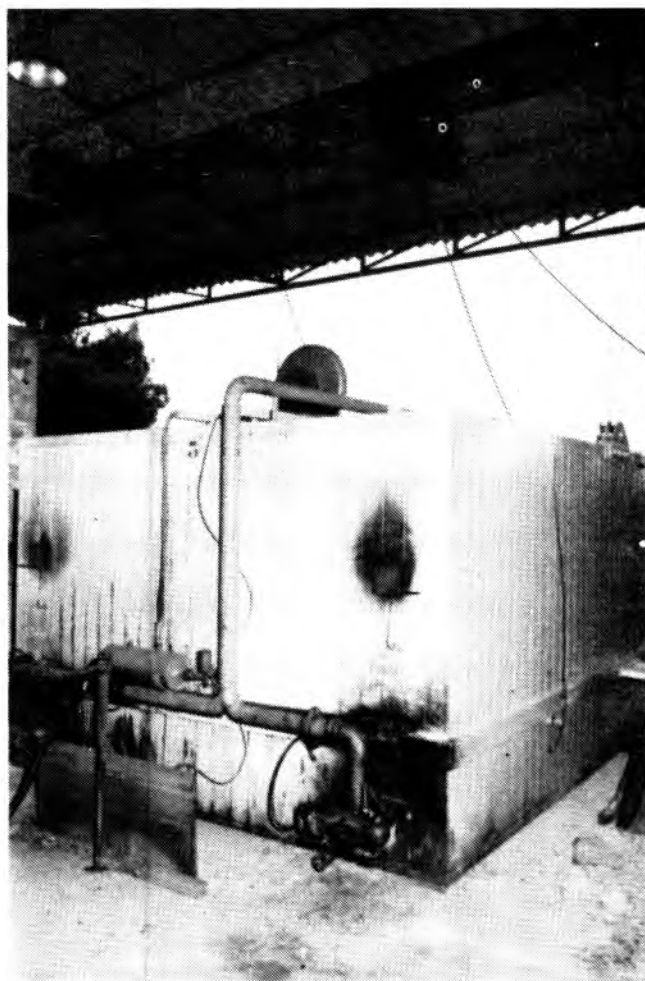
L'Associació de la Tercera Edat sempre està en marxa, per desembre dos autocars plens partiren a escoltar Manolo Escobar a Palma. Durant aquestes setmanes han celebrat un Campionat de Truc amb la participació de 10 parelles.

Per altra part muntan un fogueró, fan carrosses, etc, i tenen un acord de fer una excursió cada trimestre. Per altra part és quasi segur una anada a Menorca pels dies 20-21-22 de Març, al preu d'unes 9.000 pts.

EL 27 DE FEBRER, EL CARNAVAL

Segons informació de la Comissió de Cultura, el proper 27 de Febrer se celebrarà el Concurs Local de Disfresses, amb un pressupost de 80 mil pessetes. Enguany consistirà en una concentració a la Plaça de la Vila, i després unes voltes pels carrers del poble amb un Passacarrers, de tal manera que els components del Jurat (representants de totes les entitats del poble) fallaran el veredicte camuflats entre el públic. Els premis es fixaran en dues categories d'1 a 15 anys, i de 15 en endavant. Per a cada categoria hi haurà 1er i 2on més original, 1er i 2on més simpàtic, i 1er i 2on parella o comparsa. Els premiats pujaran dalt del cadafal, lliurament de premis. Fogueró, vi i porquim a voler i un conjunt —encara no decidit— amanitzant el Concurs.

FOTO COMENTADA

NOU FORN A SA TEULERA

Fa mig any que COANEGRA va dedicar un reportatge a "Sa Teulera". En ell parlàvem del vell forn de llenya moro on es covien totes les teules. I dè bé, sembla que a n'aquest forn ja li ha arribat el moment de la seva jubilació, perquè en Miquel Canyelles ha instal·lat un modern forn de campana —únic a Mallorca—, que per les seves característiques facilita moltíssim la feina d'enfornar i coure les teules. Disposa de quatre cremadors alimentats per fuel-oil i el forn té una capacitat útil superior als 10 metres cúbics.

Però la seva principal novetat és que tota l'estructura que apareix a la fotografia —que és el forn en sí— s'aixeca uns 2 m., quedant l'espai on es col·loquen les teules lliure d'obstacles, facilitant així les operacions d'enfornar i desenfornar. Com que endemés es disposa de dues soleres (bases del forn), quan s'està coent una part ja es pot desenfornar i enfornar l'altra, ja que el forn quan està aixecat és mòbil. Això permet un aprofitament real de tota la instal·lació.

R.C.

BARTOMEU CANYELLES VICH

TECNIC ASSESSOR

- *Naus Industrials i agrícoles
- *Instal·lacions contra incendis
- *Instal·lacions elèctriques
- *Projectes agrícoles
- *Estudis i informes tècnics
- *Projectes en general
- *Assessorament tècnic de finques

Carrer Llarg, 71 SANTA MARIA DEL CAMI

ELS CORETS FEIEN BATECS, ARRIBAVEN EL REIS

Encara que ja jagin passat un parell de dies, des de la nit dels Reis, i més d'una jugueta ja espanyada, recordem un poc aquesta gran nit pels nins.

Ja aquell matí del disabte de reis, els al.lotells semblaven haver perdut la son —Què en tendrien l'endemà?—, més d'un estava molt nerviós i no menys els pares preocupats per ultimar detalls.

Arribava la nit màgica de gener, que fa bategar ferm els corets dels nins i que emociona fins als grans. Molts abans de sortir a rebre la Qualcada, degueren netejar les sabates i omplir-les de faves o poal d'aigua al balcó o finestra, ben a la vista pels cavallers dels Reis. Després ben xalests, ben tapats i clenxa feta cap a Ca'n Calet, on es congregaven molts de caps i caparrins. De tant en tant un esclafit d'un coet, feia exclamar "ja arriben", emperò no, més i més coets. Després se sentí música —una peti-

ta banda—. Apareixen els músics i al seu darrera les carrasses —prop de 15— que donaven una nota alegre i sobretot repartien caramells a tothom, cal apuntar la gran participació de grups de gent fent carrasses, cosa d'agrair.

Després un "poni" petit i preciós, que molts de nins haguessin encomanat als Reis, uns bons cavalls de la granja Martensson. A la fi apareixien els Reis i el caramull de regals pels infants santamariers.

Els Reis qualcant damunt bells cavalls, i la beneïda màgia dels nins que no veuen les cares enfarinades o el negre pintat de carbó, la forta il.lusió tapa la realitat de la disfressa. Com cada any parlaments i cap a la Parròquia, repartiment de juguetes al seu interior per evitar el fred, patges donant a mà les juguetes als nins. Els Reis sempre seran il.lusió.

MAC.

Succells

ASSALT.

Xerrar d'un assalt sempre resulta sensacionalista i quasi sempre sembla molt llunyà. Emperò a vegades sense adonar-nos el tenim ben a la vora. Així fou l'esglai el dia de la Nit de Nadal al Supertres. Uns bergants en qüestió de minuts i esperant l'ocasió propícia, obriren la caixa registradora emportant-se tots els diners que pogueren —monedes i bitllets—, a fora, motos i cotxe a punt per escapar amb el botí. La tranquil·litat s'esvaí "Ràpid telefonau a la policia que se'n duen els doblers, mos han assaltat". De res serviren les cames, s'havien escapat.

Sembla que aquests mateixos delinqüents efectuen un robatori a una benzinera a mà armada, emportant-se la cartera del benziner de guàrdia.

Fa cosa d'una setmana la policia va detenir una banda de vuit membres, els quals efectuaren —alguns d'ells— aquests robatoris. El curiós es que abans del robatori el Supertres, havien venut una bona partida de bessó d'ametla a Balesa, i ho duien tot en regla, amb DNI i tot, clar que era robat, segons les investigacions.

MAC.

ACCIDENT A LA CARRETERA.

El vespre de dia 26 de desembre va ser atropellat a la plaça dels hostals n'Antoni Busquets, conegut santamariar. El fotògraf de Coanegra era allà, i els podem oferir el testimoni gràfic. Hem de dir que el ferit evolucionava favorablement.

PERRUQUERIA

JOAN I MARIA

Antoni Gelabert, 18 Tel. 62 06 81
SANTA MARIA DEL CAMI

STIL'S

Plaça Hostals 37 * Tel.-621122

Santa Maria del Cami

DADES ESTADÍSTIQUES DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE SANTA MARIA DURANT L'ANY 1986

Hem rebut a la nostra Redacció les dades de la Biblioteca Municipal durant l'any passat, que passam a transcriure a continuació. Per a tots aquells que les vulguin comparar amb les de l'any 1985, podeu consultar el núm. 25 de COANEGRA (gener-febrer 86) pag. 5.

- Nombre total de persones amb carnet de préstec. 427
- Nombre de llibres ingressats a la Biblioteca:
  - amb càrrec a l'aportació municipal. 248
  - aportació del Centre Coordinador de Bibliot. 141
  - altre procedències. 332
- Fons de la biblioteca en aquesta data 3.590
- Moviment mensual de lectors i lectures:

	Lectures	Lectors
Gener	711	358
Febrer	737	368
Març	681	332
Abril	480	225
Maig	522	224
Juny	535	204
Juliol	413	161
Agost	296	110
Setembre	195	83
Octubre	571	256
Novembre	501	260
Desembre	282	155
Totals	5.924	2.736

Com a nota negativa cal ressaltar el mal estat de conservació en què es troba el local.

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Ciutat 2 de gener de 1987

Amics de COANEGRA:

M'agradaria volguésseu publicar aquesta carta a la vostra revista si ho trobau convenient. Gràcies.

La nit del 1er. de gener, vaig veure al canal de la TV3, quasi tot el debat que sobre la llengua i cultura, organitzà la societat VOLTOR i l'OBRA CULTURAL BALEAR i en el qual participaren els Sr. Nadal Batle, Josep Melià, Gori Mir, Josep Moll, Mateu Morro i Ignasi Ribas. Un debat que m'agradà molt. Hi va haver pràcticament unanimitat, si exceptuam algunes coses que no anaven amb el pensament polític del Sr. Melià.

Estic completament d'acord amb la versió del Sr. President de l'O.C.B. Ignasi Ribas de què les atribucions i els mitjans que té la nostra Comunitat Autònoma, són insuficients per a dur a terme la tasca de culturització i promoció. Estic d'acord també amb el Sr. Moll quan es refereix al nostre President Sr. Cañellas dient que s'expressa en castellà en moltes de les relacions amb el Parlament, la qual cosa és d'un efecte negatiu si es vol normalitzar l'ús de la nostra llengua, ja que en lloc d'esmoliar fa osques i enlloc de donar llum dona fum.

Som discretament optimista en el que es refereix al futur: estic d'acord que l'ús de la nostra llengua s'engronsa un poc, pe-

rò que d'aquí a uns anys es notarà un avanç positiu. Totes aquestes coses es realitzen amb una consciència i un nivell cultural millor; afortunadament hi ha un sector minoritari però important de joventut que va en franca progressió. Amb una bona política educativa també pens que els fills i els nets dels nostres immigrants, s'integraran totalment a la nostra cultura i se sentiran vertaders mallorquins, ja que a ells directament no els podem exigir moltes coses: pensem amb el factor humà i anem al cas hipotètic d'un grup de mallorquins que per una necessitat imperiosa, haguessen d'anar a viure a una terra llunyana; pens que això serviria per estar més solidaritzats encara. A això ho vaig viure en pròpia pell treballant com a músic a Alemanya, quan un dia vaig sentir música mallorquina i no vaig poder evitar una forta emoció.

De la degradació de la nostra llengua no cal culpar els emigrants totalment, som nosaltres mateixos que deim "es cubo de sa basura" i no "es poal des fems". Afortunadament també hi ha molts de vocables que canvien amb un sentit positiu: l'adverbi castellà "menos" s'emprava d'una manera sistemàtica i ara sentim cada dia més la nostra paraula "manco". Torn repetir: som optimista cara al futur.

Joan Ramis Aguiló.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

13-12-86 al 17-1-87.

NAIXEMENTS.

Laura Munar Doemer (19-12-86)
Bartomeu Girela Colom (31-12-86)
Maria del Camí Pons González (3-1-87)

MATRIMONIS.

Joan L. Pallés García amb Maria dels Angels Martín Corchado (20-12-86)
Josep Porcel Aroca amb Margalida Colom Moll (26-12-86)

DEFUNCIONS.

Miquel Canyelles Dolç (8-3-36 al 28-12-86)
Joan Riutort Sastre (10-6-17 al 28-12-86)
Maria Mesquida Canyelles (12-9-1900 al 3-1-87)

Serveis
J.G. Oliver

**FONTANERIA - CALEFACCIO
PISCINES - ESTUFES.**

C/ Bernat de Sta. Eugènia, 86
Tel. 62 12 64. Particular 62 13 36
Sta. Maria.

JÓVE A JÓVE

JOAN MATEU CANYELLES, MESTRE D'ESCOLA

S'HA DE FER UNA EDUCACIÓ IGUALITARIA I EQUIPARADA

En aquest número de Coanegra, començam ja la cadena d'entrevistes de joves, en Miquel Frontera entrevista a Joan Mateu Canyelles, mestre d'escola, aficionat ferm al bàsquet, durant molt de temps ha estat entrenador, enguany per raons professionals no pot.

-Miquel.- Quina feina fas, a on has estat i quines matèries dónes?

-Joan.- Som mestre d'escola, especialitzat en ciències naturals i matemàtiques, que són les assignatures de ciències que hi ha a EGB.

He fet escola a 3 cursos, dos de complets, un —el primer— per causes del Servei Militar just vaig poder fer l'acabatall del curs, era al Coll d'En Rebassa, el segon a l'escola pública de Petra i aquest al Col·legi Públic de Son Quint a Son Rapinya (Palma). Estic provisional, ja que encara no tenc la plaça definitiva.

-Quina problemàtica ressaltaries a nivell global?

-A nivell global, o més bé a nivell mundial, n'hi ha una de claríssima, que tots sabem i de la qual jo en seré un defensor a capa i espasa. Es que avui en dia els estats moderns, principalment, dediquen una gran part del seu pressupost global a defensa i armament. El darrer cas que tenim —que els darrers dies ha sor-

tit a la premsa— és el dels Estats Units, que el seu president, ha fet lo possible perquè li augmentassin el pressupost de defensa, i curiosament! D'on s'han retallat els pressuposts?, s'han retirat d'Educació i Cultura. Gràcies a això, veim que el món està en una contradicció. **es vol fer una escola moderna i es retalla el seu pressupost**, per augmentar el d'Armaments, això és altament problemàtic i important perquè no se tracta ja de l'estancament cultural, sinó d'una reducció que obligatòriament haurà de repercutir negativament sobre l'ensenyament, i una privació de mitjans dels quals es podria disposar. Arrel d'això crec que s'ha de defensar el pacifisme i la política no armamentística a dins l'escola.

**TENIM UN
ENSENYAMENT MASSA
LLIBRESC.**

-Què és la LODE? Què penses d'ella?

-La LODE, com les lletres diuen, és la Llei Orgànica del Dret a l'Educació,

i ara se'n redacta una altra que és la LOSE, que no sé de què anirà.

La LODE pretenia fer una reforma de l'educació, ja que fins ara funcionàvem, amb la llei del 70 —les noves orientacions pedagògiques— d'en Villar Palasí, un ministre dels temps d'en Franco.

El Govern va fer aquesta nova llei, que toca moltíssims de punts. Un, molt important, és el de la constitució d'un organ directiu de l'escola, aquest format per una representació proporcional del professorat, alumnes i pares, elegits democràticament. A aquest òrgan se li diu Consell Escolar del Centre, serà l'encarregat de prendre les decisions impor-

tants que abans queien d'una manera unipersonal damunt el Director. També és l'encarregat de fer una programació anual del centre, cosa abans inexistent, tot això força una participació més directe, de tota —per dir-ho d'alguna manera— la família educativa.

Una cosa molt positiva, ha estat la possibilitat que han tengut els nins de participar en unes eleccions democràtiques, amb un cens, unes urnes, una cosa totalment formal, han après un poquet del mecanisme de la democràcia. Això és una educació! perquè el dia de demà que hagin de votar, ja no els vendrà de nou, com a noltros mos hi va venir, ells ho tendran

MIQUEL SANTANDREU

- *Vespinos *Mobilettes
- *Moto - sierra ECHO
- *Moto - cultor PIVA
- *VESPA

Bernat de Sta. Eugenia, 126
Tel. 62 00 77 SANTA MARIA DEL CAMI

INSTAL·LACIONS ELECTRIQUES
XARXES DE BAIXA TENSIO
REPARACIONS EN GENERAL

FORELECTRIC

Carrer Bartomeu Pascual, 4 A
Telefon 62 09 39
SANTA MARIA DEL CAMI

molt assumit i ho veuran molt normal.

La LODE és molt extensa, aquest punt que he tractat és el que me pareix més positiu de la llei, el que no me pareix tant positiu o que trob que ho han fet molt malament, és quan es parla de voler donar una ensenyança igualitària a tots els espanyols, i això és totalment fals. Basta mirar les ajudes que donen als Col·legis Privats —concertats o no concertats—, aquests Col·legis que moltes vegades disposen d'una autofinanciació suficient, i per poder afirmar això, basta mirar els complexos de què disposen, que tenim a Palma, **mirar i comparar, la privada i la pública, i dir-meam si realment aquesta gent necessita subvenció o no.**

Amb aquesta política de subvencions, en lloc de potenciar l'escola pública, que és la de tots i la que tots pagam, s'ha potenciat la privada, però d'una manera exagerada. Jo crec que va ser premeditada aquesta falta d'ajuda a l'ensenyament públic.

S'ha de perseguir fer, com diu textualment la llei, una educació igualitària i equiparada, però ara no ho és i no ho aconseguirà ser d'aquesta manera, a l'hora que Col·legis de Palma tenen uns complexos deportius, les darreres innovacions tecnològiques (video, ordinadors, etc.) i són privats,

i a Son Quints, amb 600 alumnes nómés tenim una multicopista d'aquelles que han de rodar, **no ja una fotocopiadora.**

-Què entens per Educació Ambiental? Què se fan en aquests moments?

-L'educació ambiental suposa un concepte molt ample. Dins la part que crec que et refereixes, la de la natura, crec que tota aquesta educació se pot resumir en dues paraules: conèixer i respectar, i això és el que intentam fer mitjançant uns itineraris que l'Ajuntament de Palma ha elaborat, mostrant als nins la fauna i la flora, estudiant-la i sobretot ensenyant-los a respectar-la.

-L'ensenyament als pobles té una problemàtica especial?

-A Mallorca la principal problemàtica que tenen els Col·legis de Poble, vénen donats pel centralisme que existeix cap a Palma, això dificulta molt les activitats extraescolars, i també se veuen afectats per tenir un Ajuntament poc potent, que no es pot posar a l'altura de les ciutats grosses. Afectant així directament les ajudes que l'Ajuntament pot donar a les seves escoles.

CREC QUE TOTS ELS POLITICS SON UNS "MANGANTES".

-Què penses d'una possible desescolarització?

-Sí! conec aquestes teories, concretament la de n'Ivan Illic, i crec que no pot ésser possible, l'única possibilitat —utòpica— seria la de què els governs canviassin totalment la seva política educativa, possibilitant així una major dinàmica educativa i una desmassificació de les actuals escoles.

Avui en dia, patim un analfabetisme funcional, és a dir, que la gent sap escriure i llegir, però no sap analitzar, no sap pensar. Tenim un ensenyament massa llibresc i de poc pensar.

-En quant a la normalització lingüística?

-La normalització depèn molt de cada Centre. No basta fer una llei,

s'ha de crear la infraestructura necessària per poder-la dur a terme, són molts els impediments —alumnes i professors castellanoparlants,— mestres d'aquí que no li donen la importància que té, i en general una manca de preparació tècnica necessària.

-Quines aficcions tens?

-La meva primera afició esportiva és el bàsquet, del qual som entrenador, emperò per motius de feina enguany no puc entrenar a Santa Maria, com els altres anys ho feia.

M'agrada la música, fer-la i escoltar-la, sobretot música instrumental d'orquestra, clàssica i jazz.

-T'interessa la política?

-Jo no crec amb els polítics, jo crec que tots els polítics sense cap excepció són uns "Mangantes", crec en la democràcia, emperò en l'autèntica DEMOCRACIA, poder del poble.

-I Religió?

-Crec en una altra vida, emperò no en la que nos expliquen. No en cap doctrina institucionalitzada, ja sigui catòlica, protestant, jueva. Sense cap dubte **no crec en l'Església Catòlica així com està muntada,** a més a més s'allunya molt del que Jesucrist va dir.

Entrevista: Miquel Frontera
Transcripció: Pere Calafat.

CAFETERIA - BAR

COMERÇ

(local climatitzat)

GELATS - REFRESCS - TAPES

**UN LOCAL AMPLE I
CONFORTABLE PER A TOTS**

Plaça dels Hostals, 27 - 29

Tel. 62 00 29

SANTA MARIA DEL CAMÍ

En el següent article, Antoni Santandreu Salvà, secretari general de l'Agrupació Socialista de Santa Maria del Camí, fa un repàs a l'actuació municipal durant aquests darrers quatre anys. Divideix el seu anàlisi en quatre

punts. En aquest número tracta de l'ordenació del territori i de l'activitat econòmica, quedant pel proper número els temes de la cultura (esplai i esport) i la gestió econòmica.

L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA: EL BLAT I LA XEIXA

Quan s'han complit ja més de tres anys de govern municipal de Coalició Popular i estam a les portes de l'inici d'un nou procés electoral, és un bon moment per fer balanç de la gestió realitzada per la majoria municipal: una gestió que, en un primer apropament, caldria qualificar de "populista"; en efecte, són incontables els actes públics, sobre tot de tipus festius, en els quals l'Ajuntament ha tengut protagonisme. Es ben cert que mai en anteriors consistoris havien aparegut tants de programes en els quals quasi sempre l'Ajuntament ens convida a assistir a qualche acte o ens du d'excursió a qualche lloc, etc... Això crea, per suposat, una imatge de què l'Ajuntament fa moltes de coses, està en molts de llocs. Emperò admetent això, s'haurà de convenir en què no significa, necessàriament, governar bé.

Es trata de posar en clar, a l'hora de realitzar una crítica a la tasca de govern, si el que es fa es fa bé; si es fa el que s'hauria o inclús si se fan coses que no s'haurien d'haver fet. I tot això perquè és fonamental un procés de discussió pública de les coses que a tots ens afecten: Aquest és l'únic camí que existeix en una

societat democràtica per a una col·lectivitat que pretengui millorar dia a dia les condicions de vida, en definitiva, progressar. I en aquest ordre de coses s'ha d'entendre el present article: una contribució a aquest debat que ens ajudarà a diferenciar, entre tots el blat de la xeixa.

1o. L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI:

La majoria municipal ha tengut, en aquests quatre anys, l'oportunitat —a través de les Normes Subsidiàries— de configurar l'espai físic del nostre poble que quedarà condicionat, per molts d'anys, amb la seva actuació. I sap el lector de quina forma i amb quina intensitat influeix la realitat física en el mode de conformar-se les relacions d'una col·lectivitat. Es una qüestió, doncs, de summa importància. I com s'ha resolta?. En el meu judici malament.

En primer lloc, per la forma en què es pretén ordenar la natural expansió del poble. No és de rebut la creació d'un segon nucli urbà; molt allunyat del que avui constitueix el límit del casc i molt manco, si es pensa que entre els dos nuclis hi passen les vies del tren, que suposen una important barrera urbanística. I queda per de-

terminar la despesa addicional que suposarà a futurs Consistoris aquest fet, a l'hora de donar a la col·lectivitat allà instal·lada tots aquells serveis que l'Ajuntament està obligat a donar. Però el més sorprenent del cas, per la discriminació que representa pels propietaris de finques contigües a la zona urbanitzable, és el fet de canviar la qualificació urbanística del terreny a un sol propietari pel mer fet de cedir a l'Ajuntament un pou d'aigua, sobretot si aquesta futura zona urbana representa botar per damunt de terrenys rústics.

En segon lloc, per l'error greu important que suposa la decisió de construir la "Via de Cintura". L'Ajuntament coneix sobradament el sentir del poble sobre aquest assumpte. Un company, regidor de l'oposició, presentà un escrit signat per cents de persones que s'oposa a la realització d'aquest projecte. Tant l'equip tècnic com l'Ajuntament no ho han tengut en compte, vulnerant per tant el sentir popular. Deixant a part la legitimitat que pot tenir l'actual majoria per mantenir la seva decisió (que està aprovada per votació i això no es discuteix) ¿No constitueix suficient motiu de reconsideració el fet de què mol-

tíssima de gent estigui convençuda de què la Via produeix més perjudicis que beneficis?. Si s'afirma que l'Autovia Palma-Inca (després en parlarem d'ella) no ha de cegar determinats accesos actuals ¿per què un més? ¿tant de tràfic interior es preveu com per haver de canalitzar-lo amb una Via d'aquestes dimensions?. Hi ha més: per les seves especials característiques una Via de Cintura com la projectada, talla definitivament el poble, interposant una barrera d'asfalt de molts de metres quadrats, i d'una amplària que hi poden col·locar quatre carrils, entre el que és avui Santa Maria i l'espai on, presumiblement hi haurà les vivendes de les futures generacions. Bé és cert que determinades ciutats, quan comencen a voltar el mig milió d'habitants, senten la necessitat de construir Vies de Cintura. Però aquí, ¿reclamen aquesta construcció les necessitats d'un poble de menys de 4.000 habitants? No, està demostrat.

En tercer i darrer lloc, per la persistència en l'error de seguir tolerant el "caos" urbanístic de "Son Bieló". Es cert que l'actual majoria va heretar tal situació difícil, s'ha de reconèixer. Però no és menys cert que l'assumpte li ha fuit

VINS RUBI

ELABORACIÓ PROPIA

Celler: Bartomeu Simonet, 4
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 62 00 68

G. A. T. 486

viajes mundisol SA

per la seva comoditat, poden fer les
seves reserves a SUPERTRES t. 62 04 92

DIRECCIÓ GENERAL

DIRECCIÓ GENERAL:
C/ Fray Luis de León, 4
07011 - Palma de Mallorca
Tels: 23 13 48 / 49
Telex: 69078 MSOL

definitivament de les mans. Essent, com ho és, conflictiu tenir aquest nucli d'habitants sense serveis (que algun dia reclamaràn) No és això el pitjor; Fa més mal la manca d'autoritat demostrada. A "Son Bieló" se segueix construint, per suposat sense cap tipus de permís de l'Ajuntament. ¿Amb quina autoritat moral poden les autoritats municipals ordenar ara la paralització d'alguna obra dins el poble que no s'ajusti a la normativa vigent si s'han tancat els ulls davant altres?

2- L'ACTIVITAT ECONOMICA

Maldament en el camp de les relacions econòmiques un Ajuntament tenguí poques competències i les seves possibilitats se centrin en afavorir aquelles, es comprometia el grup municipal que governa, en la seva propaganda electoral, a potenciar la indústria local i oferia al camp, al qui anomenava "cenicienta", el seu recolzament incondicio-

nal.

Anem per parts: és el nostre un poble que, en bona mesura, es pot considerar una ciutat-dormitori. Es el que passa amb les localitats properes a totes les grans ciutats. Així és molt important el nombre de residents que fan la seva vida a Santa Maria i tenen a Palma el seu lloc de feina. Es aquesta tal volta la forma més important d'obtenció de renda, difícil de quantificar, però que és, en qualsevol cas, de primera magnitud. I la segueixen, en ordre de importància, no la indústria, pràcticament inexistent, ni la construcció, encara que Ap s'encaboti en fer-nos creure que aquí constitueix el motor econòmic fonamental, sinó l'agricultura i el sector terciari, sobre tot el comerç.

El comerç és un sector que a Santa Maria es desenvolupa, en quant al seu volum, lligat sempre a la concepció del nostre poble com un lloc de passada de molta de gent. Histò-

ricament amb els Hostals i avui en dia òbviament, amb altres tipus de relacions. Es típic de tots els pobles d'aquestes característiques: amparant-se en els vianants i les seves necessitats, neixen establiments de tot tipus en tal mesura que es farien innecessaris si haguessim d'atendre només la demanda local. Es pot pensar, per exemple, en la diferència que existeix entre aquest sector del nostre poble i el de qualsevol dels pobles de l'interior de l'illa amb similar nombre d'habitants. I ¿Que li espera a tot aquest conjunt de persones si l'Ajuntament —en lloc d'oposar-se— recolza sense reserves la construcció d'una autovia que, al tram ja construït em remet, absorbirà tota la circulació i deixarà sense vida el que avui constitueix —en molts d'aspectes— el segment més dinàmic de la nostra economia?.

I tornant al tema de l'agricultura, aquesta "cenicienta" que es vol prote-

gir. Amb quin Príncep meravellós se la vol casar? ¿Amb una autovia que destrossa conreus i que deixarà inutilitzades moltes de finques xapant-les en dos trossos comunicats o que talla camins i camades que ja no podran tornar ésser utilitzats?. I tot això en nom del sacrosant progrés, que per a aquesta dreta vol dir quasi sempre el mateix: a més ciment armat, a més asfalt, més benefici.

I no vull deixar de banda el tema de la circulació, que en les condicions actuals representa un greu problema en ocasions. Emperò no dubt de l'existència d'altres solucions no dramàtiques que fan innecessària la construcció de la prolongació d'una autopista que, en definitiva, no fa sinó produir mals més grossos que els que s'intenten evitar. Aquí és precisament on està l'interès de la majoria del nostre poble i això és el que s'ha de defensar.

(continuarà)

Antoni Santandreu Salvà

SA NOSTRA

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

SERVICI RENAULT

Tallers MARTI

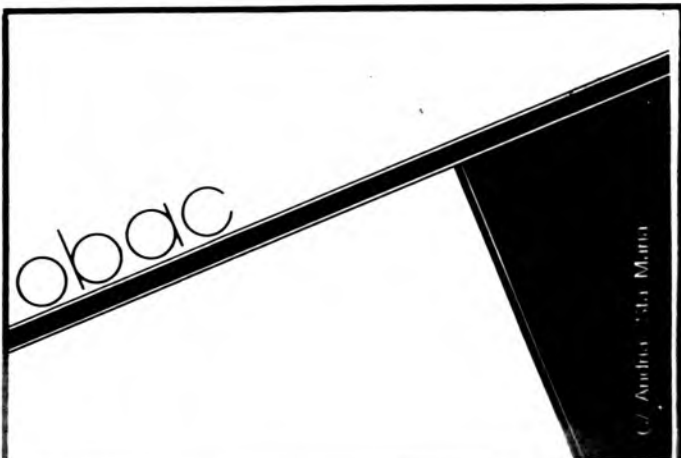
— REPARACIONS —
NETEJA I GREIXATGE

Carrer Bernat de Sta. Eugenia, 71 *Tel. 62 06 74*
SANTA MARIA DEL CAMI

MAGATZEM DE MATERIALS DE CONSTRUCCIO

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 *Tel. 62 02 30*
SANTA MARIA DEL CAMI

obac

C/ Andreu "La Maria"

PERE MATES I BOVER, UN SANTAMARIER A L'ARGENTINA

En Pere Mates és un d'aquests santamarier que desenvolupen la seva activitat a l'estranger. Es un capellà dedicat a la tasca docent enllà de l'oceà, a la República Argentina. I també porta amb ell una passió: la música. Director de tres cors, és un toc de sensibilitat mediterrània en el si d'una cultura diferent.

C.- Com es desenvolupa la vostra infantesa?

-Vaig néixer a Sta. Maria del Camí fa 52 anys i els meus primers anys foren com els de qualsevol nin santamarier de l'època fins que, complits els dotze anys, vaig esser enviat a estudiar a Lluç.

C.- Es bo de suposar que allà sentíreu per primera vegada l'atracció per la música...

-Efectivament. Vaig ser "blauet" uns quants anys i al mateix temps vaig tenir ocasió de rebre les primeres lliçons de solfeig i piano, fins arribar a exercir el càrrec de sotsdirector de la "Schola Cantorum" de Lluç i, posteriorment, l'any 59, el càrrec de director, que vaig mantenir per espai de gairebé dos anys.

C.- I després?

-Després vaig esser destinat pels Missioners del Sagrat Cor a Madrid, i d'allà a la República Argentina l'any 60 per tenir cura d'una parròquia i al mateix temps exercir de professor de Sagrada Escripura a la Ciutat de Rio Cuarto,

que es troba a la província de Córdoba, a uns sis-cents kms. de Buenos Aires.

C.- Al marge de la vostra activitat musical, a què us heu dedicat principalment allà?

-Més que res a l'ensenyament del llatí i el grec, sobretot al Seminari, on actualment encara hi soc actiu.

C.- I pel que respecta a la música?

-Sempre he estat dedicat a la direcció Coral. L'any 66 vaig esser anomenat Director del "Coro Polifónico Delfino Quirici" de Rio Cuarto, que és un cor provincial, és a dir, subvencionat per la Província de Córdoba, que paga les despeses i els sous dels seus integrants. En aquest sentit podem dir que és un cor semiprofessional i té el prestigi de ser uns dels millors de la República Argentina. Amb aquest cor hem donat concerts per tot el país i també pel Brasil i Xile. També soc el Director del "Coro de la Universitat de Rio Cuarto" i ja en un pla completament desprofessionalitzat, encara dirigesc un

altre cor, el "Grupo Coral Cantus" de Alcira, un poble situat a una quarantena de quilòmetres del Rio Cuarto.

C.- Dedicat a l'ensenyament i dirigint tres cors, no deu tenir un moment lliure...

-He de confessar que duc una vida molt activa.

C.- Parli'ns un poc de la ciutat on resideix.

-Rio Cuarto és una ciutat d'uns 150.000 habitants que compta com a principal activitat econòmica l'agricultura. Aquesta caracte-

terística i el fet que es troba bastant allunyada dels centres urbans demogràficament importants de l'Argentina, li dona un caràcter especialment tranquil. Endemés, l'agricultura encara és un dels pocs sectors que es sostenen mínimament al país i això fa que sigui una ciutat fins a cert punt rica, sobretot si la comparem amb la resta. Una altra característica és que es tracta d'una ciutat nova; no fa molt celebrarem el 200 aniversari de la seva fundació.

C.- Com es visqueren allà els darrers esdeveniments que sotragaren la na-

COMERCIAL
SANTA MARIA

* SANEJAMENT   * REGATGE
* ELECTRICITAT   * FERRETERIA

Plaça dels Hostals, 3

Telèfon 62 03 75

Santa Maria del Camí (Mallorca)

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

ció argentina?

-Gairebé no els visquérem aquests esdeveniments. Podríem dir que ens assabentàrem pels diaris. Potser hi va haver quatre o cinc casos de desapareguts, però em sembla que la gent no ho relacionà massa amb causes polítiques o pensava que realment hi havia un bon motiu per empresonar-los. Només quan a tot el país aquests esdeveniments adquiriren una proporció tal que ja tots els diaris en parlaven, perquè als militars els era impossible amagar-ho, només aleshores a Rio Cuarto hi hagué una consciència del que havia passat.

C.- Pel que sembla Rio Cuarto és una ciutat poc activa políticament.

-Poc activa, sí. Ho demostra també l'escassa influència dels moviments d'oposició a la dictadura militar, fins i tot a la mateixa universitat. Rio Cuarto és una ciutat pagesa, i els pagesos solen ser individualistes i conservadors.

C.- I parlant de l'Argentina en general, quina evolució s'ha produït d'ençà que hi arribàreu?

-Una evolució regressiva en molts d'aspectes. Econòmicament el nivell de vida ha anat davallant i això ha afectat directament la classe treballadora, que veu a hores d'ara com el sou mig d'un treballador no basta per arribar a final de mes. Una inflació molt alta amb la conseqüent pèrdua del poder adquisitiu ha anat em-

pobrint progressivament l'Argentina.

C.- I les causes d'aquest fenomen?

-Principalment les constants alternatives de govern. Gairebé cap govern democràtic constitucional ha pogut acabar el seu període natural d'exercici del poder perquè cada dos per tres els militars han volgut ocupar el comandament de la nació. I els militars són mals administradors...

C.- Cada quan de temps visitau Santa Maria?

-Cada quatre o cinc anys tenc ocasió de venir a passar unes setmanes aquí.

C.- I quins canvis heu notat entre estada i estada?

-Molts de canvis, i no tan sols en l'aspecte urbànic, que també n'hi ha hagut sobretot en el que fa referència a la zona a l'oest del carrer Llarg, i darrerament, a la construcció del nou edifici municipal. Però més que res he notat els canvis en el nivell de vida de la gent, que ha anat en progressió constant d'ençà que vaig marxar l'any seixanta.

J.S.

esquixos

Una dona d'aigo.

Dins la tradició popular mallorquina es donava el nom de **dones d'aigua** a uns essers fantàstics femenins que es creia que habitaven pous, fonts, balms subterrànies i altres llocs on hi hagués aigua. Es deia que les dones d'aigua eren d'una gran bellesa i posseïen grans riqueses. També se'ls atribuïa una intervenció generalment benèfica en els assumptes humans. Idò bé, a la carretera de Sencelles, abans d'arribar a Ses Alquerries, partint de Santa Maria, a la dreta devora el camí hi veureu una casa planta baixa que té al seu davant una cisterna o pou. Diuen que tant la casa com la cisterna estan etcisades, a dins la casa s'hi senten renous estranys, i si vos acostau a la cisterna hi sentireu un glec... glec... constant. Diuen que al fons de la cisterna hi ha una dona d'aigua.

Ses títeres de Can Quart.

No molt enfora de la carretera de Sencelles, a dins la vinya de Can Quart, no fa molt que hi havia un pou sec que ara ja no hi és. Quan hi havia tempestes de trons i llamps diuen que allà dedins s'hi feien unes títeres molt divertides. Els que no volien o no podien anar a Ciutat a veure-les deien: "Anirem a les de Can Quart".

També es feien títeres a la figueretes de Can Verdeol, no molt enfora de Son Collet.

Altres coses i contarelles del segle passat.

El matrimoni Daviu-Bibiloni, ambos de Son Averçó, quan es casaren, en el

segle passat, anaren a Lluc, segons era costum aleshores.

El cas és que l'amo guanyava de molts anys a la madona que era natural de Santa Maria. Quan baixaven de Lluc trobaren festa a Caimari, i trobaren d'acostar-s'hi. Quan eren a la festa un jovecell s'hi acostà i els va escometre així:

-L'amo m'heu de deixar ballar amb sa vostra filla.

-No és sa meva filla, és sa meva dona. (respon l'amo de Son Averçó).

-Idò suposau que no vos he dit res.

L'amo en Pep Cós, natural de Santa Maria, a finals del segle passat estava d'amo a la possessió del Port de Sóller. Ja podeu fer comptes que en aquells temps pel Port hi havia poques cases ferm. Un missatge de la possessió deia que veia passar exèrcits de bubotes, mopis, persones i animals estranys, i deia: ara passen per aquí..., ara passen per allà... La qüestió és que allò arribà a orelles de l'amo en Pep Cós, que va dir: ja l'arreglaré jo, ja a n'aquest bergant. L'amo va cercar dos missatges que amb una verga cada un li etzibaven bones cinglades quan deia que veia coses rares. Ja ho crec ja que prest ja no va dir res el pobre missatge. Ell s'acabaren de cop en sec totes les bubotes, mopis i aparicions. Tot va tornar a la calma. Passaren uns anys i va esser el mateix missatge el que va dir a l'amo en Pep que no era vera que veies res quan ho deia. El bergantell deia aquelles moixes ferestes perquè volia deixar l'al.lota que festejava i no sabia com. I va pensar que donant-li uns bons esglais descompreixeria del Port de Sóller.

ERCÍ.S.

S'avenc

Plaça d'els Hostals, 22
Tel. 62 09 38

SANTA MARIA DEL CAMI

LES ARRELS CATLANES DE LA NOSTRA VILA (III)

PEL CONGOST I LA PLANA DE VIC

El 21 d'octubre dúiem a terme una altra ruta històrica de veres desitjada, si bé jo ja l'havia efectuada rapidament en 1.969. A las 9 del matí partírem de Manresa Antoni Borràs, la seva esposa Margarida Simonet qui conduïa l'auto i jo; la volta no era tan llarga com l'anterior. Entorn de les 11 érem a l'important municipi de La Garriga; al final del poble en direcció a Barcelona s'hi troba la masia de ca'n Terrés amb la capelleta de Santa Maria del Camí.

L'historiador Mn. Antoni Pladevall en una carta me deia que la capelleta de Santa Maria del Camí era la propietat més estimada dels Santa Eugènia perquè tenia el record de les filles consagrades a Déu del comte Guifré el Pilós: Emma a Sant Joan de les Abadeses i Xixillona a Santa Maria del Camí.

na a Santa Maria del Camí. Guifré havia instaurat a Catalunya una dinastia pròpia, independitzada del domini francès, a qui una tradició atribueix les barres vermelles catalano-aragoneses que figuren a la majoria d'escuts de Mallorca, entre ells el de la nostra vila. I que efectivament era estimada ho demostra, que Bernat de Santa Eugènia escollí Santa Maria del Camí per titular de les seves terres a Mallorca, entre les altres advocacions de les seves propietats a Catalunya.

LA CAPELLA DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

Ca'n Terrés a Catalunya és una possessió. Tancant la clasta, enfront de la façana principal de la casa s'aixeca la capelleta de Santa Maria del Camí, romànica, petita, refeta al segle

Esglésiola de Santa Maria del Camí de La Garriga, Barcelona.

XII, les seves pedres no són de color canyella com les del seu temps, sinó cendroses tirant a negre, el seu absis no és circular sinó quadrat, no té el portal principal enfront de l'absis sinó al costat lateral que mira a llevant; a l'enfront del portal principal, a l'altre costat hi ha un portalet que dona a l'interior de la clasta de la possessió. El dia era esplendorós, a l'obrir el portal el sol inundà la capella, a fora uns xipresos i l'extensa plana verda. La capella és de propietat particular, per aquest motiu jo havia duit de Mallorca les coses necessàries per poder celebrar-hi missa, hi vaig dir la de la Mare de Déu amb categoria de festa, perquè per tots nosaltres fou una festa ben important. Quantes coses i persones, algunes ja

difuntes, vaig recordar en aquesta missa! Vaig tenir l'honor de que la m'ajudàs Mn. Ramon Vidal i Peitx, escriptor, poeta, ex-director de l'orfeó vigatà i amic del matrimoni Borràs Simonet que havíem recollit a Centelles.

Aquesta capella l'any 36 —segons ens contaren els propietaris— fou saquejada, tot es perdé exceptuant un retaulet de la Mare de Déu del segle XV o XVI, que ara presideix la capella, que no era la imatge principal, i que foren a temps a amagar a l'interior de la casa. Al costat dret de la porta d'entrada s'hi conserva la sepultura de Xixillona amb aquesta inscripció en llatí que Bofarull donà per autèntica: "Aquí reposa Xixillona de bona memòria consagrada a Déu, filla de Guifré, comte. Que

DESTIL.LERIES

SANTA MARIA

FABRICA DE LICORS

Especialitat amb

PALO RESOLIS

HERBES FOC I FUM

Rei Sanç, 3

Tel. 62 01 66

SANTA MARIA DEL CAMI

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

SANTA MARIA

Fusteria

Martorell

Taller:
C/. Bartomeu Pascual

SANTA MARIA DEL CAMI

Tenda:
Carrer Llarg, 89

Déu la perdoni Amen. La qual va morir a vuit de les calendes de març de l'era, 983. Any de l'Encarnació 945. Any vuit regnant Lluís fill de Carles, rei."

Un dels senyors de Torroella de Montgrí de qui he parlat a les cròniques anteriors a partir del segle XI ostenta el títol de Santa Eugènia, herència que els pervingé com dot d'una de les seves esposes. Els Torroella posseïren el lloc fins a finals del segle XIV.

SANTA EUGENIA DE BERGA

Prosseguint la ruta històrica, visitarem Santa Eugènia de Berga, el lloc del títol del nostre cavaller Bernat, poblet de 1.200 habitants amb una església parroquial de tres absis, del segle XI. El rector ens mostrarà la fotografia d'unes olletes descobertes recentment amb unes notes segons les quals l'església havia estat consagrada per l'Abat Oliba, fundador de Montserrat i bisbe de Vic o pel seu immediat successor. Als afores del poble existeix el Mas Berga —antiga vila rural— que no té res a veure amb la ciutat de Berga, capital del Berguedà. Ni al Mas ni a la vila es conser-

ven les cases dels seus antics senyors. El nom d'aquest lloc es transladà també a una alqueria de la nostra vila de Santa Maria del Camí, que compartí amb els santamariers la mateixa vida fins a mitjan segle passat en que es segregà, ja veis que me referesc a la nostra veïna vila de Santa Eugènia.

LA CIUTAT DE VIC

Seguírem la ruta cap a Vic, com que tots ja coneixíem la ciutat sols hi férem dues visites de caire santamariers: la sepultura del bisbe Joan Pirelló al presbiteri del seminari diocesà, aixecat per ell mateix i, després d'haver dinat al restaurant ca'n Pamplona, a l'església-sepulcre de Sant Antoni Ma. Claret qui en 1.860 vengué a predicar al convent de Santa Maria degut a l'amistat que a Madrid tenia amb el marquès de la Font Santa. Ja ens coneixíem per carta amb el P. Joan Sidera, arxiver del lloc qui ens mostrà amb tota classe de detalls l'església, museu i arxiu de l'insigne missioner català.

Quan retornàvem a Manresa fèiem el següent comentari: Es podrien recollir en "Video" totes les

contrades catalanes relacionades amb la nostra vila, que després es podrien mostrar a les escoles i a al-

tres que volguessin conèixer la nostra autèntica història.

Josep Capó Juan

BIBLIOGRAFIA

Manuales Civitatis et Partis Foraneae, de l'Arxiu del Regne de Mallorca.
La Villa de Torroella de Montgrí y sus primitivos señores de Palai Negre Pastell. Girona 1.949
El Temple parroquial de Sant Genís (Torroella) de Josep Vert i Planes. 1.984

DISTRIBUIDORA

ARTINET

**ARTICLES DE NETEJA
I PRODUCTES PER A PISCINES**

**Plaça de Ca'n Orell, 12
Tel. 62 07 18 SANTA MARIA**

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTES

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10 *Telèfon 46 52 11*
PALMA DE MALLORCA

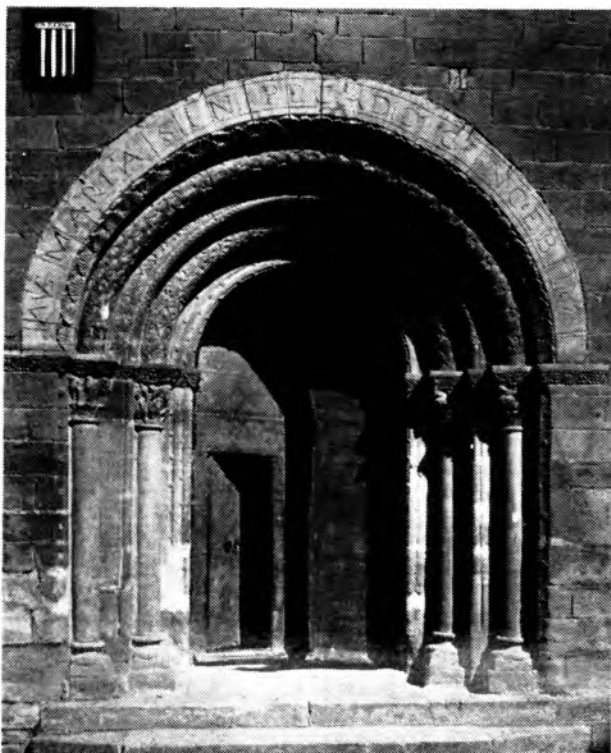
TALLERS T & B

Reparació
d'Automòbils
en general

Especialitat en
**SIMCA i
CHRYSLER**

**SERVEI DE GRUA
VENDA DE VESPE I VESPINOS**

Plaça Jaume II *62 04 74*
Telèfons 62 01 52
SANTA MARIA DEL CAMI *62 06 70*

ELS PLOMS AMB INSCRIPCIÓ HEBREA DESCOBERTS VERS L'ANY 1935 A SES FONTANELLES

No fa molt que la premsa de Mallorca s'ocupà dels ja famosos, ploms amb inscripció funerària que se trobaren a la part de Coanegra, a la finca Ses Fontanelles, que era a les hores de Diego Safortesa i Mussoles. De la troballa en feu un valuós estudi el notable arquòleg D. Josep Maria Millàs Vallicrosa, a la revista "Sefarad" de l'any 1958. Resumim a continuació el dit article que estam segurs que interessarà els lectors d'aquesta revista: "Presentamos en este trabajo unas inscripciones arcaicas halladas en la isla de Mallorca; están incididas como a filo de cuchillo, en la superficie de unas láminas de plomo, y todas ellas ofrecen rasgos típicos, que las hacen especialmente singulares. En la nutrida serie de inscripciones sepulcrales, algunas muy arcaicas, que publicó con el profesor F. Cantera, en la obra "Las inscripciones hebraicas de España", en 1956, no hay nada parecido a estas inscripciones. Debemos su conocimiento a D. Guillermo Roselló, Delegado insular de excavaciones en Mallorca, quien en 1957 consiguió un dibujo de ellas, sacado por D. Joan Pons, Director del Archivo Provincial de la isla. El Sr. Roselló me decía en carta, "El Sr. Zaforteza me concedió el permiso de ver los plomos y reproducirlos fotográficamente, para lo cual me desplazé a Santa María del Camí. Pude observar entonces que el epígrafe constaba de una sola línea en cada plomo, con una inscripción sin duda hebraica..."

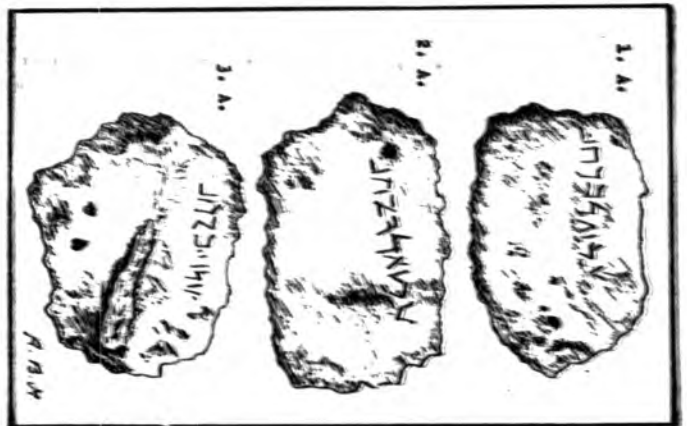
Seguim traduint l'article, que diu així: La possessió Ses Fontanelles està a uns tres kms. de Santa Maria a on vers l'any 1935 mentre se sembraven uns ametlers, casualment foren descoberts els ploms. Anys més tard, entre 1939 i 1941 a uns deu metres de la dita troballa, s'enfonsà el terreny, i aparegué una cambra circular, coberta per

una falsa cúpula feta de filades de material. Les parets estaven cobertes d'estuc vermellós. Aquesta cavitat permanesqué oberta uns quants anys, fins que fou tapada perquè era un perill pels treballadors. A tal paratge també s'hi trobaren altres fonaments i restes de ceràmica, i a uns 300 metres cap N.E., prop del camí que condueix a la finca, al construir-se una síquia, se trobaren també uns enterraments unipersonals, estant alineats els cadàvers amb el cap vers el Llevant o sia cap a Jerusalem, segons el costum dels hebreus. L'article segueix parlant del paviment trobat a Ca's Frares i d'una làpida romana descoberta a Mai-Nou. A continuació diu l'articulista: A pesar de la riquesa arqueològica de Santa Maria del Camí quasi no s'ha estudiat tal indret, que tal volta podria ser la clau de l'arqueologia mallorquina.

ELS TRES PLOMS.

Aquests tres ploms se trobaren dins un enterrament unipersonal, bastant prop d'altres que segurament eren judaics, dels que, ja s'ha tractat. Les tres làmines del metall dit estaven col·locades transversalment en relació al cadàver i posades damunt ell. La seva forma s'assembla a un rectangle, amb els costats molt irregulars. Una de les cares és plana i llisa, i ell porta les inscripcions. L'altra cara, molt rugosa, és convexa, i presenta al centre una altura o gruix de dos a tres centímetres. La cara plana dels ploms és la que té la inscripció, i es trobà mirant al cadàver que tapava. La cara convexa mirava cap amunt.

PLOM I. Adopta una forma trapezoidal, amb la base inferior corbada, les seves mides són: 35 cms de llarg per 22 d'amplària. Prop de l'angle inferior de l'esquerra hi ha un foradet quadrangular de dos centímetres per costat (fig.

1 A). Aquest detall el trobarem als altres dos ploms i pot ésser servia per fixar el plom a la mortalla del difunt. La inscripció hebraica té dos centímetres d'amplària per 20 de llarg.

PLOM II. Es el més regular dels tres. La seva forma és quasi rectangular, d'uns 32 centímetres d'amplària. Al final de les lletres que porta a la dreta de la peça hi ha un forat circular d'un cm. de diàmetre. A l'angle inferior de la dreta hi ha un enfonsament, d'un centímetre de diàmetre i una profunditat d'uns 25 mil·límetres, però no forma forat. Per davall de la inscripció apareix una gran aspa, que creim es tracta d'una tara del motlle de fundició de la làmina. La inscripció és de dos cms. d'amplària per 22 de llargària.

PLOM III. Es el més irregular. El costat superior de la dreta i l'esquerra són rectes, i els restants corbats. Les mides són: 38 cms. de llarg per 28 d'amplària. A la part de l'esquerra hi ha una espècie de civella, en part desferrada del metall que tal volta serví per afegir el plom amb la mortalla. Té 16 cms.

de llargària per 3 d'amplària (fig. 3 A). A la part inferior de la civella hi ha un forat de dos cms. un poc petit. Els tres ploms tenen forma molt mal feta, sense llimar els costats. La superfície és rugosa i poc igual. Per tant són d'un gran primitivisme. Les inscripcions de cada un dels tres ploms ofereix la mateixa llegenda, que traduïda significa: "Samuel שמואל de B. Haggay". Com en la onomàstica hebraica mitjana no s'emprava el nom de Haggay, i tenint en compte que ja als segles IV i V habitaven a les illes una població judaica, així com també a Tarragona i d'altres indrets de la península, ens fa creure que se tracta d'unes inscripcions dels segles IV o del V de la nostra Era.

Així acaba l'interessant estudi del Sr. Millàs Vallicrosa, que hem cregut interessant als lectors d'aquesta revista. Els dibuixos que s'acompanyen, estan calcats de les fotos que il·lustraven tal treball.

ANDREU BESTARD MAS.

FUTBOL

Hem arribat a l'equador de la lliga pràcticament en totes les categories. La valoració que feim en quant a la feina feta és molt positiva, ja que la directiva segueix amb la mateixa il·lusió que quan va començar i els jugadors responen anant dia a dia als entrenaments i millorant en el seu joc i resultats.

L'actuació dels equips, en general, és satisfactòria, si bé a la segona volta es pot millorar. Veient els darrers resultats n'estam segurs de que així serà.

Si hem de destacar algun equip aquest seria l'infantil que aconsegueix uns grans resultats, per tant és un dels capdavanters. Tot això vol dir que es cuida la pedrera i que els anys següents tindrem bons jugadors en el poble per la continuació d'aquest esport.

La directiva ha sabut encarrilar bé la seva tasca. S'ha aconseguit material

Formació de l'equip juvenil.

nou, s'ha netejat l'antiga imatge del club i procuren tenir contents els jugadors, (fent sopars, donant "aguinaldo" per Nadal, etc.).

En resum i tenint en compte que és el primer any que estan al davant del club s'ha fet una feina molt bona que esperam duri molt de temps. Esperam també que els resultats hi acompanyin.

Xisco

Bàsquet

BALANÇ DE LA 1ª VOLTA

Hem començat un any més i sempre és bo mirar al darrere i fer un balanç valoratiu.

Hem de dir que ja s'ha acabat la primera volta i la situació dels equips és molt variable. Alguns van al davant i alguns altres no tant, però el que és evident és que la il·lusió i els ànims a continuar no es perden, per tant, tenim aquesta segona volta per pujar alguns escales.

Els entrenaments segueixen el seu ritme, encara que alguns dies no s'han pogut dur a terme. Això passa cada any en aquesta temporada i ens fa recordar la necessitat d'un pavelló.

Fent una anàlisi equip per equip direm que el senior masculí està fent una campanya francament bona, guanyant partits a casa i a fora, resultat d'això és que es troba en els llocs de dalt de la classificació.

El senior femení ens ha demostrat en alguns partits que realment té un bon equip, pel que creim que a la segona volta pujaran al lloc que els toca.

El juvenil masculí no està realitzant la campanya esperada, ja que l'equip té una bona plantilla i no està al lloc que cal. Així i tot amb tota seguretat la classificació es millorarà.

El juvenil femení ha hagut d'aplaçar dos partits per manca de jugadores, degut a les lesions. Esperam una ràpida recuperació i que segueixin respondent de la mateixa manera com ho han fet fins ara.

Els equips dels més petits, malgrat que no guanyin alguns partits, segueixen amb molta il·lusió la seva tasca d'aprenentatge, entrenant i jugant cada dia més bé i això és el que val.

En quant als encarregats de que tot el club segueixi al davant hem de dir que la seva tasca és d'admirar, malgrat els problemes d'infraestructura existents (manca de pavelló, doblers, ...). Podem estar satisfets de que hi hagi aquestes persones, ja que al contrari és ben possible que el bàsquet en el nostre poble no existiria.

Xisco

RESULTATS FUTBOL

TERCERA REGIONAL

Sta Maria-Sencelles 1-1
Ariany-Sta. Maria 6-1
Sta Maria-Lloret 4-0

JUVENILS

Sta Maria-Sencelles 1-0
Consell-Sta. Maria 2-1
Sta Maria-Victoria 2-2
Ferriolense-Sta. Maria 3-1

INFANTILS

Llubi-Sta. Maria 3-2
Sencelles-Sta. Maria 2-7
Sta Maria-Bunyola 9-0
Murense-Sta Maria 3-4
Sta Maria-Alcudia 6-0

ALEVINS

Sta Maria-Badia C.M. 1-0
Consell-Sta. Maria 2-0
Sta Maria-Campos 0-0
Poblenç-Sta. Maria Suspès

BENJAMINS

Poblenç-Sta Maria 1-5
C'an Picafort-Sta Maria 1-2
Sta Maria-J. Inca Suspès

EMPRESSES

Sa Font-E. C. la Bimba 3-0
Zarza-Sa Font 0-0
Sa Font-Beta Color 1-0

JOAN ARTIGUES EXPOSA A LA GALERIA "BEARN"

Joan Artigues, pintor, 28 anys, és notícia, exposa del 13 al 31 de gener les seves darreres pintures i a la Galeria Bearn de Palma. Joan guardonat a diversos certamen, 3 d'ells a Santa Maria del Camí, viu i sent la pintura, és la seva vida i sentiment. Molts de santamariers han visitat l'exposició, tot un èxit de públic, crítica i vendes. Transcrivim algunes impressions de Joan:

"A les pintures d'aquesta exposició, no he romput amb el que feia abans, el que passa és que després de gairebé dos anys d'inactivitat —per una sèrie d'històries que ara no interessen— havia perdut seguretat davant la tela i amb mi mateix, vaig decidir tornar a començar, vaig començar a repassar l'anatomia, a dibuixar molt, al mateix temps que anava investigant.

Sense adonar-me varen començar a sortir imatges que a poc a poc s'anaven perfilant fins que les vaig sentir com a meves, i el bonic és que quedaven inacabades, i tenia la neces-

sitat de començar-ne una altra per quedar també inacabada i així fou com sortiren aquests personatges. Però sé que no són definitius, una insatisfacció interior em mou a seguir endavant, sense preocupar-me del que sortirà, l'important és que surti d'una manera natural, sense presses i sense forçar-lo, això sí, intentant millorar la meua tècnica per poder disfrutar de més llibertat".

Joan sempre es caracteritza per la dialèctica i canvi constant les seves pintures mostren aquesta lluita interior i creativa. La seva actual obra bàsicament figurativa defuig la moda ac-

Tant aquest quadre com el que apareix a la portada d'aquest número de COANEGRA formen part de l'exposició que presenta Joan Artigues a la sala "Bearn" de Palma.

tual vanguardista, i es configura amb un estil propi i viscut. Joan està en contra de les modes i els ismes.

"Des de que me'n vaig adonar que tenia una necessitat imperiosa de pintar, i vaig decidir dedicar-me única i exclusivament a la pintura —que és el més meravellós que em podia passar— arribà un moment en el que aquest treball callat i solitari ha de sortir fora de l'estudi perquè crec que l'art és comunicació. Vaig tenir l'oportunitat d'exposar a la Galeria Bearn i allí estan les meves obres.

També hi ha una altra cosa més trista, que és l'aspecte econòmic. Necessari per poder seguir treballant. En el meu cas ha estat un èxit, que em permetrà seguir treballant menys ofegat, ara bé he de confessar que quan s'emportaren els quadres de casa i em vaig trobar amb les parets tan buides em vaig sentir molt trist, no és que em pensi que són obres de l'altre món, és més, sé que s'han de millorar molt, però les sent meves i les estimo".

"Es poden fer dues coses a pintura i a tota forma

d'art, crear o anar darrera els que creen i investiguen —les modes, personalment aquests darrers no m'interessen gaire, perquè sempre arriben tard ja que les modes canvien. Jo crec en els que partint d'un punt zero van treballant durament per trobar la seva pintura, a aquests algun dia se'ls reconeixerà la seva obra, se'ls hi haurà de dir "mestre".

"Diuen que ningú no és profeta a la seva terra, jo tal vegada sigui l'excepció que confirma la regla, és més, crec que he estat un "nin veciat". Els santamariers han anat seguint sempre i de prop la meua obra, contents de les meves millores, amb comprensió i ajuda per superar les meves reculades".

"Puc dir orgullós que aquest poble que me va veure néixer com a pintor és el que m'ha fet pintor. Li estaré sempre agraït".

Paraules i impressions de Joan, acompanyats dels seus gestos vius i penetrants, que traspuen un sentiment viscut: la seva pintura.

Bernat i Magdalena.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA